

TOTO! JE TLAČOVÁ SPRÁVA

24. septembra 2017, Banská Štiavnica

výstava —

TOTO! JE KABINET ILUSTRÁCIE III.

Robert Brun, Juraj Deák, Dušan Kállay, Martin Kellenberger, Jana Kiselová-Síteková, Alojz Klimo, Peter Klúčik, Naďa Rappensbergerová Jankovičová, Kamila Štanclová

dátum —

otvorenie výstavy – piatok 6. 10. 2017 o 19.00 hod.

miesto —

SBM – Galéria Jozefa Kollára, Nám. Svätej Trojice 8 v Banskej Štiavnici

V kabinete chémie sa miešajú vône a pachy, v prírodovednom kabinete zasa čosi rastie a niečo, zaliate v skle, tróni vo vitríne. V kabinete jazykov sa povaľujú kopy kníh a v kabinete hudobnej výchovy, tam zasa zneje množstvo zvukov. Ale čo sa deje v kabinete ilustrácie? Hm... tam sú uložené príbehy s obrázkami. Čakajú na to, kedy sa na ne pozriete a poviete: „TOTO!“ Toto som už videl. Toto si pamätám z knižky...

Ilustrácie z tretieho kabinetu vznikli v „tých“ sedemdesiatych a osemdesiatych rokoch. Pionierske sľuby v modrých uniformách a veľké prestávky, cez ktoré sme museli krúžiť vo dvojiciach okolo chodby. Mandrínkové mydlo z Maďarska a digitálky. Šaty a bundy šité zo sto krát obkreslených strihov z Burdy. Otočíte sa a cez plece vidíte sivé paneláky a estrády v televízii.

Ale niečo z tých čias ostalo v hlave a aj po rokoch pôsobí zvláštne sviežo, progresívne.

To, čo sme čítali. A obrázky v tých knižkách.

Robert Brun to raz povedal: „Ilustrácia bola azyl.“ V priestore kníh, medzi písmenkami, boli ilustrátori aj v neslobodnej dobe slobodní. Viazaní iba príbehom, bez formálnych hraníc. Fantázia bez zábran bežala po stránkach. Testovali sa netradičné metódy ako airbrush, alebo koláže.

Tak sa na výber z ilustrácie 70. a 80. rokov pozrite.

Nech sa páči, vstúpte...

Výstava potrvá od 6. 10. do 13. 12. 2017.

Výstavu z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Partneri výstavy: FPU – Fond na podporu umenia, TOTO! – kultúrne ihrisko o.z. (TOTO! je galéria)

SBM – Galéria Jozefa Kollára
Námestie svätej Trojice 8, 969 01 Banská Štiavnica

Kontakt:
galeria@muzeumbs.sk,
045/691 34 31, 692 05 35
www.muzeumbs.sk

TOTO! je galéria
Moskovská 29, 811 08 Bratislava

Mária Rojko: 0907 | 282 944 — maria.rojko@gmail.com
Ida Želinská: 0903 | 373 428 — zelinska.ida@gmail.com
Miloš Kopták: 0907 | 706 081 — koptakmilos@gmail.com
www.totojegaleria.sk

Robert Brun (1948) absolvoval Vysokú školu výtvarných umení v rokoch 1966 – 1972 na oddelení knižnej grafiky a ilustrácie u Vincenta Hložníka. Vytvoril ilustrácie pre viac než 60 kníh, z ktorých mnohé získali ocenenia aj na medzinárodných súťažiach: BIB v Bratislave (Zlaté jablko 1987), IBA v Lipsku. Patrí mu množstvo uznaní v súťaži Najkrajšia kniha roka, je nositeľom Ceny Ľudovíta Fullu. Od roku 2003 vedie ateliér grafiky na Akadémii umení v Banskej Bystrici. Vrchol jeho ilustrátorskej tvorby spadá do 70. – 90. rokov 20. storočia, kedy vytvoril technicky jedinečné diela, pripomínajúce pohľad cez kaleidoskop, ktorý rozkladá obrazce – tváre a telá hrdinov príbehov – na stovky geometricky presných fragmentov. Tvorí netradičnými, málo používanými technikami, vyžadujúcimi presnosť, aj kalkul (napríklad airbrush, tzv. americká retuš, maľba miniatúrnou striekacou pištoľou, v ktorej sa farba mieša so vzduchom).

Juraj Deák (1935 – 2012) najskôr absolvoval Školu umeleckého priemyslu, v r. 1963 pokračoval v štúdiu na Vysokej škole výtvarných umení, v ateliéri voľnej grafickej tvorby a ilustrácie Vincenta Hložníka. Ilustroval viac než pol stovky kníh či už v edícii STOPY, alebo ako tzv. *rodokapsy* s dobrodružnou tematikou: mayovky, cooprovky, alebo knihy Jacka Londona, či Julesa Verna, Roberta Louisa Stevensona, neskôr sci-fi tematikou napr. Jerzyho Brzwickiewicza. Patril k tým ilustrátorom, ktorí nevyčnievajú, nie sú predátori, nevymýšľajú nič nové... a predsa - bez nich si nedokážeme predstaviť (ani zapamätať) príbehy, ktoré čítame, či skôr hltáme v *presnom* veku a potrebujeme si zapamätať pocit - *strach, uvoľnenie*. Jeho najmä čierne biele ilustrácie nesú výraznú stopu toho, že bol v prvom rade grafikom: pracuje s presne vypočítanou rovnou linkou, má *tvrdú* štylizáciu postáv, je úsporný vo výraze.

Dušan Kállay (1948) študoval v r. 1966 – 1972 na Vysokej škole výtvarných umení u profesorov Jána Želibského a Vincenta Hložníka, od r. 1990 sa na školu vrátil ako pedagóg. Ilustroval viac než stovku kníh a je nositeľom mnohých ocenení, z ktorých vyniká Grand Prix Bienále ilustrácii Bratislava z r. 1983, cena Hansa Christiana Andersena z r. 1988 a hlavná cena Grolier Clubu, ktorý ilustrácie knihy Alica v krajine zázrakov Lewisa Carrolla vyhlásil (doslova) za najkrajšie na svete. Čítate si príbeh, a potom sa pozriete na stránku s jeho ilustráciou a vidíte... tvrdý, premyslený tvar (či skôr tvrdo premyslený tvar). Každá ilustrácia je koncipovaná ako labyrint myšlienok – zvieratá, rastliny aj ľudia sa v obrázkoch vrstvia a splietajú. Nepodceňuje detského čitateľa, neprispôsobuje štylizáciu jeho veku – je jeho partnerom – hovorí mu: „*pozerať sa, hľadať, skúmať ten príbeh (tak ako ja)*“.

Martin Kellenberger (1957) je jedným z najfrekvencovanejších slovenských ilustrátorov. Na svojom konte má viac než stovku, najmä detských, kníh. Vyštudoval Katedru výtvarnej výchovy Pedagogickej fakulty v Trnave. Pracoval ako výtvarný redaktor vo vydavateľstvách Tatran a Mladé Letá, v súčasnosti pôsobí ako pedagóg na Fakulte architektúry Slovenskej technickej univerzity v Bratislave. Je nositeľom Ceny Ľudovíta Fullu. Je typom ilustrátora, ktorého dielo vsádza „na istotu“, na to, že autor dokonale pozná mainstreamový vkus a dokáže s ním citlivo pracovať, balansovať na hrane medzi ornamentálnym gýčom a vizuálnou hravosťou. Jeho diela, väčšinou zhotovené perokresbou, kolorovanou akvarelom, sú jednoducho „farebné“ – rád pracuje s optimistickými kombináciami s prevahou žltej – ľahko čitateľnej aj pre tých najmenších.

Jana Kiselová-Siteková (1942) absolvovala v roku 1977 Vysokú školu výtvarných umení na oddelení knižnej grafiky a ilustrácie Vincenta Hložníka. Vytvorila ilustrácie k viac než 40 kníh pre deti, aj pre dospelých. Za svoju ilustrátorskú tvorbu získala množstvo ocenení v Čechách, aj na Slovensku. Je držiteľkou Plakety aj Zlatého jablka BIB, v roku 1996 ju zapísali na Čestnú listinu IBBY za ilustrácie knihy Adam a Eva. Rokmi tvorby sa jej diela zjemňujú, pribúda čoraz viac záľah lúčnych kvetov a pod príbehom ešte ďalšie mikropříbehy, skryté v detailoch, linky sú čoraz jemnejšie, jej svet je akoby v opare, sýtosť farieb ustupuje vzdušnosti. Ustálila sa forma – svoje ilustrácie maľuje výlučne na bielené, škrobené plátno. Treba sa na ne poriadne zblízka pozrieť, najlepšie s lupou, nechať sa „uniesť“ do sveta bez expresie, bez konfliktu.

Alojz Klimo (1922 — 2000) V roku 1941 – 45 študoval na Slovenskej vysokej škole technickej v Bratislave na oddelení kreslenia a maľovania u prof. Maximiana Schurmanna a Gustáva Mallého, od r. 1945 na Vysoké škole umělecko-průmyslové v Prahe. Nebol len ilustrátorom, venoval sa maľbe, grafike, aj monumentálnej tvorbe a tvorbe priestorových objektov a hračiek. Ilustroval takmer 20 kníh a leporel pre detského čitateľa, napr. Čačky hračky Kristy Bendovej, či Kráľ času Boženy Němcovej. Bol z tých ilustrátorov, ktorí vedeli, že deti úplne pokojne zvládnu aj moderné umenie – že ich netreba vtisnúvať do zjednodušeného, cukríkového sveta. Nebál sa do ilustrácie preniesť abstrakciu, geometrické konštrukcie, rôzne (ná)znaky, odkazy na ľudové umenie, ani špinkavé farby. Často používal ako techniku kolorovanú koláž, ktorá v jeho obrázkoch vytvára pocit hmoty, pridáva perspektíve na objeme.

Peter Klúčik (1953) po ukončení Strednej školy umeleckého priemyslu absolvoval aj Vysokú školu výtvarných umení v ateliéri Albína Brunovského. Ilustroval viac než 20, najmä detských, kníh a je držiteľom mnohých ocenení – opakovane získal cenu za najkrajšiu knihu roka, ale aj Cenu Ľudovíta Fullu, je zapísaný na Čestnej listine IBBY. Po roku 1991 prestal ilustrovať, v súčasnosti sa venuje voľnej tvorbe – maľbe a grafike. Nepodlieha módnym trendom. Stále „maľuje baroko“ – doslova kašle na to, že „ornament je zločin“, pevne sa zakliesni v priestore, hutných tvarov, oblín, žartovne skrytých odkazov. V jeho „plných“ ilustráciách, takmer neexistujú „biele plochy“. Charakterizuje ho silná kontúra, už skoro zabudnuté precízne šrafovanie, čo vytvára ilúziu pohybu ale aj výrazná, až cukríková farebnosť, ako z cirkusových plagátov.

Nada Rappensbergerová Jankovičová (1936) študovala na Vysokej škole výtvarných umení u prof. Vincenta Hložníka. Celý profesionálny život sa venuje „pol na pol“ ilustrácii aj voľnej grafike. V roku 1969 viedla skupinu Graphic Art, doteraz mala takmer 60 samostatných a spoločných výstav, ilustrovala viac než 200 kníh, tvorí aj ex-libris. Je zvlášťne pozerať sa na jej ilustrátorské diela – tvorí „príbeh v príbehu“, sumarizuje prečítané a koncentruje ho do celistvého obrazu. Je ilustrátorkou s úzkou špecializáciou, nevie podľa zadania meniť štýl, vytvoríť „všetko“. V riekankách by sa stratila. Silná je v silných (a silových) témach: v mýtoch, baladách, tam kde cítiť medzi riadkami smútok. Magické, hlboké, takmer vždy temné, smutné obrazy s charakteristickými predĺženými subtilnými, éterickými postavami v statickej štylizácii.

Kamila Štanclová (1945) študovala na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave, v ateliéri Dezidera Millyho aj Vincenta Hložníka. Ilustrovala množstvo kníh pre detských aj dospelých čitateľov a za svoje diela opakovane získala ocenenia v súťaži Najkrajšia kniha roka, v r. 1995 UNICEF Award Bologna, Grand Prix na I. ročníku Bienále knižného umenia v Martine. Nikdy nekreslí iba výrez, kúsok, či len vetu na ktorú narazí, keď si číta príbeh. Ona v ňom trpezlivo hľadá nenápadné, zdanlivo nedôležité detaily, či vedľajšie postavy a prenáša ich do obrázku. K nim pridáva pocity: chlad, teplo, bolesť, vlhko, strach. Je detsky dychtivá vo výbere farebnosti, dievčensky odvážna v technike. A žensky márnivá v štylizácii – nemá kúska rešpektu pred autormi príbehov. Hoci kedy do knižky zamontuje kúsok zo svojho života, tváre svojich ľudí, dorozpráva ho po svojom.